ACCADEMIA DI ROMANIA IN ROMA
RAPORT DE ACTIVITATE 2024

Accademia di Romania in Roma este una dintre cele mai importante instituții românești de formare academică postuniversitară și cea mai veche dintre cele care își desfășoară activitatea dincolo de granițele țării. De aproape o sută de ani, cu o tristă perioadă de întrerupere în timpul regimului comunist, *Accademia di Romania in Roma* organizează și gestionează evenimente de înalt nivel științific și cultural. De asemenea, desfășoară activități de cercetare și formare academică în domeniul umanist cu scopul perfecționării bursierilor statului român, fiind una dintre *Școlile străine din Italia*. Bursele „Vasile Pârvan" din cadrul *Accademia di Romania in Roma*, acordate de guvernul român prin Ministerul Educației și Ministerul Afacerilor Externe, oferă tinerilor cercetători posibilitatea de a se specializa în istorie, istoria artei, arheologie, limbi clasice și moderne, arhitectură și artă. *Accademia di Romania in Roma* face parte din Uniunea Internațională a Institutelor de Arheologie, Istorie și Istoria Artei din Roma, împreună cu alte 29 de școli și institute străine active în Cetatea Eternă încă din secolul al XVII-lea.

Accademia di Romania in Roma acționează, de asemenea, ca mediator între lumea universitară și științifică românească și universitățile și institutele de cercetare prezente în Roma și Italia, organizând conferințe, simpozioane, seminarii și întâlniri cu cercetători italieni și de diferite naționalități. După crearea Institutului Cultural Român în 2003, *Accademia di Romania in Roma* a preluat și rolul de reprezentanță a Institutului Cultural Român în străinătate. Programul de promovare culturală al Academiei Române din Roma este foarte amplu și acoperă toate categoriile importante de expresie culturală și artistică.

Activitatea academică şi ştiinţifică a *Accademia di Romania in Roma* este axată pe următoarele dimensiuni:

- găzduirea şi îndrumarea bursierilor „Vasile Pârvan", activitate fundamentală a Școlii Române la Roma;
- organizarea de conferinţe, colocvii, simpozioane şi mese rotunde;
- editarea şi redactarea publicaţiilor ştiinţifice ale Școlii (*Ephemeris Dacoromana*);
- organizarea cursurilor de limbă, literatură şi cultură română;
- gestionarea Bibliotecii *Accademia di Romania in Roma*.

Principalele linii ale strategiei științifice a *Accademia di Romania in Roma* au fost următoarele:

- iniţierea sau dezvoltarea de parteneriate cu instituţii academice şi culturale din Roma şi din Italia. Între cele mai recente contacte sunt de amintit cele cu Istituto Nazionale di Studi Romani – Roma, Università degli Studi della Tuscia – Viterbo, Associazione Internazionale di Archeologia Classica di Roma, Universitatea din Bari, Departamentul de Științe Politice, Pontificio

Comitato di Scienze Storiche, Roma, Società Romana di Storia Patria, Archivio Storico Diplomatico del Ministero degli Affari Esteri, Villa I Tatti – Harvard University Center for Renaissance Studies, din Firenze, Archivio Medici, Firenze, Istituto Svizzero di Roma (Villa Maraini), Accademia Tedesca a Roma (Villa Massimo). Au fost consolidate parteneriatele cu Universitatea Roma TRE; Universitatea „La Sapienza" din Roma; Universitatea „Federico II" din Napoli; Universitatea din Perugia – Facultatea de Litere şi Filosofie; AISSECO – Associazione Italiana Studi di Storia dell'Europa Centrale e Orientale, AISSEE – Associazione italiana Studi del Sud Est Europeo, Istituto per la Storia del Risorgimento Italiano – Roma, Museo Centrale del Risorgimento – Complesso del Vittoriano din Roma.

– continuarea parteneriatului tradiţional cu academiile și școlile străine din Roma în vederea organizării manifestărilor științifice specifice școlilor străine din Roma, dedicate propriilor bursieri și comunității academice italiene, precum și în vederea găzduirii celui mai important eveniment de profil din programul de arte vizive al *Accademia di Romania in Roma – Spazi Aperti* – expoziție internațională de artă contemporană, video-art, instalații, performance, fotografie, muzică, teatru, grafică, pictură, sculptură care s-a bucurat de un succes deosebit pe plan local şi naţional. În cadrul acestei manifestări realizate integral de bursierii *Accademia di Romania in Roma*, destinată exclusiv bursierilor artiști din școlile străine din Roma sunt prezentate diferite proiecte artistice, inclusiv cele de tip site specific (desen, pictură, mozaic, sculptură, design, fotografie, performance, instalații, video-art, muzică) aparținând unor artiști-bursieri provenind de la un număr variabil (între 9 și 13) de școli și institute străine din Roma.

ACTIVITATEA ACADEMICĂ ŞI ŞTIINŢIFICĂ ÎN ANUL 2024

COORDONAREA ACTIVITĂȚII BURSIERILOR „VASILE PÂRVAN", MEMBRI AI ȘCOLII ROMÂNE DIN ROMA

În anul 2024, Școala Română din Roma a avut opt bursieri „Vasile Pârvan", în următoarele domenii: arheologie și istorie clasică (1), arhitectură (2), istorie (3), istoria artei (1), literatură și studii literare (1).

Accademia din Romania, prin intermediul directorului, al referentului de specialitate şi al personalului tehnico-administrativ, i-a introdus pe bursieri în mediile academice, culturale şi de cercetare ale Romei şi Italiei (universităţi, arhive, biblioteci, muzee din Roma, Napoli, Firenze, Milano, Bari etc.); le-a supravegheat lucrările de cercetare; i-a integrat în pregătirea şi prezentarea de programe culturale în manifestărilor ARR; i-a recomandat unor instituţii italiene cu scopul organizării de acţiuni culturale (seri de poezie, expoziţii de pictură, grafică) în afara sediului ARR etc. Pe lângă activitatea de cercetare şi formare, bursierii sunt antrenaţi ocazional în organizarea şi desfăşurarea activităţii curente şi a programelor ARR.

Au fost organizate seminariile periodice la *Accademia di Romania*, unde bursierii au prezentat stadiul cercetărilor lor, precum şi conferinţele bursierilor în cadrul seriei de întâlniri ale bursierilor institutelor și școlilor străine din Roma. Pe parcursul anului 2024 s-au organizat mai multe excursii de studiu în beneficiul exclusiv al bursierilor „Vasile Pârvan", folosindu-se microbuzul din dotarea misiunii: Situl arheoogic Villa Adriana de la Tivoli, Parcul arheologic Ostia Antica, Città di Bagnoregio, Necropola etruscă de la Cerveteri, Museo di Villa Lante la Bagnaia, siturile arheologice de la Pestum, Pompei, Ercolanum, Muzeul Național de Arheologie din Napoli, Galeria Națională de Artă de la Perugia, Abația franciscană de la Assisi.

La începutul lunii iulie 2024 s-a organizat sesiunea anuală de comunicări a bursierilor „Vasile Pârvan", continuându-se astfel o practică recurentă specifică activității membrilor Școlii, destinată evaluării intermediare/finale a rezultatelor cercetării obținute pe durata stagiului de bursă. Lucrările conferinței, grupate sub titlul generic *Italicum e la Romanità Orientale, tra ieri e oggi. La conferenza dei membri della Scuola Romena di Roma, seconda edizione, anno MMXXIV*, au avut loc în data de 20 iunie 2021, în sala monumentală a bibliotecii ARR.

Accademia di Romania a găzduit în anul 2024 – cu recuperarea cotelor părți – 52 de doctoranzi, masteranzi și studenți aflaţi la studii cu burse „Erasmus", la universităţi din Roma, pentru perioade de 3–10 luni. Între aceștia, cei mai numeroși au fost bursierii „Erasmus" provenind de la universitățile de arhitectură, de arte frumoase și medicină.

Tot în anul 2024, ARR a găzduit – cu recuperarea cotelor părți – următorii cercetători și cadre didactice din circuitul academic și universitar național: prof. univ. dr. Wilhelm Dancă, Facultatea de Teologie, Universitatea din București; lector univ. dr. Alexandra Liţu, Facultatea de Istorie, Universitatea din București; prof. univ. dr. Adrian Papahagi și conf. univ. dr. Cristiana Papahagi, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca; conf. univ. dr. Monica Fekete, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca; lector univ. dr. Manuela Dobre, Facultatea de Istorie, Universitatea din București; conf. univ. dr. Adinel Dincă, Facultatea de Istorie-Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca; lector univ. dr. Lucian Turcu, Facultatea de Istorie-Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca; drd. Teodora Turcu, Facultatea de Istorie-Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca; dr. Dănuț Aparaschivei, cercetător științific gr. I, Academia Română, Institutul de Arheologie din Iași. De asemenea, cu aprobarea centralei MAE, ARR a găzduit, cu titlu gratuit, în perioada 22–28 octombrie 2024, un grup de studenți și masteranzi ai Facultății de Istorie și Filosofie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, însoțiți de prof. univ. dr. Sorin Nemeti.

MANIFESTĂRI CU CARACTER ŞTIINŢIFIC ŞI ACADEMIC

În 2024 s-au organizat următoarele simpozioane și colocvii internaționale:

1 martie – 10 decembrie 2024 / Susținerea Proiectului de cercetare *Documente papale și curiale în România (ca. 1250–1600). O ediție critică – RO-VAT* (GAR-2023–107). *Accademia di Romania* a sprijinit cercetători cadrul proiectului RO-VAT prin oferirea de cazare gratuită pe durata stagiilor de cercetare desfășurate la

Arhivele Vaticane [infograma nr. 12685/21 februarie 2024, sancționată aprobat de Comitetul Director al ICR în ședința din 23 februarie 2024]. Această inițiativă a avut drept scop facilitarea accesului la documente de valoare excepțională pentru patrimoniul istoric românesc și european. Cercetările au avut ca scop documentarea în vederea implementării proiectului, în principal în Arhiva Apostolică Vaticană și, în subsidiar, în cadrul Bibliotecii Apostolice Vaticane. Cercetările de la Arhiva Apostolică Vaticană au vizat fondul *Registri Supplicationum* din timpul pontificatului papei Alexandru al VI-lea, în principal din preajma anului jubiliar 1500, pentru identificarea unor surse istorice încă necunoscute cercetării care reflectă interacțiunea dintre spațiul românesc și Sfântul Scaun, respectiv coroborarea acestor informații cu documente istorice deja cunoscute. Membrii echipei au studiat următoarele registre din seria *Registri Supplicationum*: Reg. Suppl. 1095, 1096, 1097, 1100, 1110, 1111, 1112, 1125, 1126, 1140, 1150, 1198, 1199. Au fost estrase și regestate referințele referitoare la spațiul românesc și la Regatul medieval al Ungariei. Cercetările de la Biblioteca Apostolică au vizat documentarea în secțiunea „Stampati" a BAV, în principal studierea acelor volume neaccesibile în bibliotecile din România, necesare implementării proiectului. Proiectul multianual de cercetare RO-VAT presupune o cercetare sistematică a întregului material istoric medieval care leagă spațiul românesc de Sfântul Scaun, România fiind cel din urmă areal cultural european în care se regăsesc tradiții spirituale bizantino-slave și latine și în care un astfel de proiect național nu a prins contur. Demersul conduce la o mai bună înțelegere a rolului spațiului românesc în echilibrul raporturilor dintre Răsărit și Apus, în dinamica religios-confesională, diplomatico-politică ori financiar-comercială a Europei. Inițiativa de cercetare a fixat un obiectiv general ambițios, acela de a realiza o ediție critică a tuturor bulelor și scrisorilor păstrate în colecții de pe teritoriul României, emise în numele pontifilor romani sau a reprezentanților acestora (cardinali, legați, agenți fiscali etc.), într-un interval cronologic delimitat de mijlocul veacului al XIII-lea și finalul secolului al XVI-lea, apelând la instrumentele avansate oferite de tehnologia informatică. Alături de ediția critică menționată, proiectul și-a propus diseminarea cercetărilor din arhivele vaticane, dar și în alte arhive și biblioteci externe (Italia, Ungaria, Austria, Germania). Participanți: director proiect: dr. habil. Adinel C. Dincă, c. ș. II, Institutul de Istorie „George Barițiu" al Academiei Române, Cluj-Napoca și conf. univ. la Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca; cercetătorii din cadrul proiectului: dr. Iulian-Mihai Damian, lect. univ., Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca; dr. Robert-Marius Mihalache, c. ș. III la Centrul de Studii Transilvane al Academiei Române, Cluj-Napoca; dr. Andreea Mârza, c. ș. III, Institutul de Istorie „George Barițiu" al Academiei Române, Cluj-Napoca; dr. Maria Frînc, as. c., Institutul de Istorie „George Barițiu" al Academiei Române, Cluj-Napoca; Mihai Kovács, doctorand al Școlii de Studii Avansate a Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, în domeniul istorie.

7 mai – 28 august 2024 / EXPODEMIC – Festivalul Academiilor și Institutelor Culturale străine din Roma ed. II, 2024. În perioada 7 mai – 28 august 2024, Direcția de Cultură a Primăriei Municipiului Roma și Azienda Speciale Palaexpo au organizat Festivalul Academiilor și Institutelor Culturale străine din Roma, în colaborare cu Accademia di Belle Arti di Roma, Accademia di Danimarca, Académie de France à Rome – Villa Médicis, Accademia Nazionale di San Luca, Accademia di Romania

in Roma, Accademia Tedesca Roma Villa Massimo, Accademia d'Ungheria in Roma, Accademia dei Virtuosi al Pantheon, American Academy in Rome, British School at Rome, Circolo Scandinavo, Complesso monumentale di San Salvatore in Lauro, Forum Austriaco di Cultura, Institutum Romanum Finlandiae, Istituto Culturale Coreano, Istituto Giapponese di Cultura, Istituto Polacco di Roma, Istituto Svizzero, Museo Casa di Goethe, Reale Istituto Neerlandese di Roma, Real Academia de España en Roma. În cadrul evenimentului au expus lucrări următorii artiști: Kamrooz Aram, Ane Rodriguez Armendariz, Séverine Ballon, Jacopo Belloni, Alix Boillot, Susanne Brorson, Fatma Bucak, Pedro Luis Cembranos, Zachary Fabri, Arturo Franzino, Hamedine Kane, Kapwani Kiwanda, Bjørn Melhus, Marko Nikodijevic, Tura Oliveira, Estefania Puerta Grisales, Chloé Quenum, Marie Robert, Sarina Scheidegger. Expoziția a prezentat legătura strânsă dintre conceperea și dezvoltarea procesului expozițional și istoria școlilor străine la Roma, capitala Italiei găzduind cel mai mare număr de centre culturale internaționale, începând cu anul 1666, momentul fondării Academiei Franceze. Expoziția a inclus și un program amplu de întâlniri cu publicul, spectacole și proiecții găzduite de Palazzo delle Esposizioni, dar și evenimente organizate de academii și institute culturale străine la Roma. Pe parcursul proiectului, expoziția a atras interesul turiștilor, studenților, cercetătorilor, partenerilor instituționali și publicului larg, Accademia di Romania din Roma punând la dispoziție afișe ale evenimentului anual *Spazi Aperti* din anii 2019, 2021 și 2023, pentru atragerea atenției asupra unui eveniment de mare anvergură pentru reprezentanță. Prin participarea la expoziție, Accademia di Romania din Roma a atins următoarele obiective: prezentarea Școlii Române la Roma; promovarea activităților științifice ale Școlii Române de la Roma; stabilirea unei dinamici mai ample cu celelalte academii străine din Roma și cu publicul din Italia; sublinierea raporturilor dintre Italia și spațiul românesc.

14 iunie 2024 **/** Zi de studiu: *La Lunga Guerra Turca (1593–1606) e i Paesi Romeni*. Accademia di Romania din Roma a organizat, în data de 14 iunie 2024, conferința științifică *La Lunga Guerra Turca (1593–1606) e i Paesi Romeni*, care s-a desfășurat în sediul monumental al Bibliotecii Școlii Române. Prezentând contextul mai amplu al Războiului cel Lung (1593–1606) și consecințele avute în Transilvania și Valahia, precum și rolul acestor două puteri mici în război, conferința a fost organizată de Accademia di Romania din Roma în colaborare cu Institutul de Istorie „Nicolae Iorga" al Academiei Române, Centrul de Studii Transilvane al Academiei Române, Istituto Nazionale di Studi Romani, Centro Studi sull'Età dei Sobieski e della Polonia Moderna (CESPoM), sub patronajul Asociației Italiene de Studii de Istorie a Europei Centrale și de Est (AISSECO) și Asociației Italiene de Studii Sud-Est Europene (AISSEE). Conferința a fost deschisă de domnul prof. Rudolf Dinu, director al Accademia di Romania din Roma. Prima sesiune a fost moderată de prof. Gaetano Platania, iar cea de-a doua de prof. Alessandro Boccolini, alături de prof. Cristian Luca (director al Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica di Venezia – IRCCU Venezia).

La eveniment au participat: prof. Gaetano Platania (președinte Istituto Nazionale di Studi Romani), prof. Alessandro Boccolini (membru Centro Studi sull'Età dei Sobieski e della Polonia Moderna CESPoM), prof. Cristian Luca

(IRCCU Venezia), Ovidiu Cristea (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București), Marian Coman (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București), Doru Țuinea (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București), Alexandru Simon (Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca), Florina Ciure (Muzeul Țării Crișurilor, Oradea), Adrian Magina (Universitatea de Vest, Timișoara) și Ramona Neacșa (Universitatea „Valahia”, Târgoviște), cercetători din Italia și bursierii „Vasile Pârvan” de la Accademia di Romania din Roma.

28–31 august 2024 **/** Conferința anuală a Asociației Europene a Arheologilor (EEA), ed. XXX. Accademia di Romania din Roma, în colaborare cu Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Centrul Arheoinvest și Institutul de Cercetare Interdisciplinară, Universitatea din București, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea „Humboldt” din Berlin, Centrul de Studii Avansate, Institutul pentru Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului din București, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, a susținut participarea cercetătorilor români la conferința anuală a Asociației Europene a Arheologilor, oferind cazare în regim de gratuitate participanților din România. Cecetători participanți: Diana Sonu, Universitatea „1 Decembrie 1919” din Alba-Iulia; Aurelien Tafani, Universitatea din București; Radu Alexandru Brunchi, Universitatea Cuza” din Iași / Centrul Arheoinvest; Casandra Mihaela Brașoveanu, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași / Centrul Arheoinvest, Institutul de Cercetare Interdisciplinară; Roxana Coman, Universitatea „Humboldt” din Berlin, Centrul de Studii Avansate; Alina Iancu, Institutul Național al Patrimoniului din România; Liviu Mihail Iancu, Institutul pentru Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului din București; Beata Barbocz, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca; voluntar: Franceska Cristina Știrbu, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”. Conferința anuală din 2024 a primit sprijin din partea a numeroase institute de arheologie și patrimoniu, universități din Roma și din regiunea Lazio, precum și din partea academiilor străine din Roma. Evenimentul a contribuit la: dezvoltarea și promovarea practicilor de cercetare și management al patrimoniului, etică și teorie; redarea rezultatelor cele mai recente ale muncii de șantier; discutarea potențialului patrimoniului arheologic în contextul turismului cultural; crearea de resurse culturale sustenabile pentru comunitățile locale; identificarea provocărilor integrării siturilor arheologice în turism; identificarea nevoii de susținere pe termen lung la nivel local; explorarea modului în care rutele arheologice culturale (mai ales cele administrate de Consiliul Europei) pot contribui la stabilirea de rețele de parteneri și *stakeholderi*, pe termen lung. Asociația Europeană a Arheologilor este cea mai numeroasă organizație a arheologilor din Europa, cu peste 5000 membri (64 dintre care sunt arheologi români). În 2024, asociația a organizat conferința anuală la Universitatea Sapienza din Roma, la care au participat cca. 4 000 membri *live* și alți 1000 *online*. Asociația Europeană a Arheologilor a promovat participarea studenților la licență, masterat, a doctoranzilor, tinerilor cercetători și tinerilor profesioniști oferind acestora finanțare în cercetare, cu sprijinul Fundației „Oscar Montelius” și cu colaborarea institutelor de cercetare, a academiilor, ambasadelor și instituțiilor gazdă. Cei 160 de voluntari din variate țări ale UE au asistat asociația în organizarea conferinței anuale, contribuind la dezvoltarea colaborărilor în domeniul arheologiei.

16–17 octombrie 2024 **/** Conferința Internațională *Romanitatea Orientală și Italia din Antichitate până în secolul XX – Ediția a VI-a*. Sub patronajul Asociației Internaționale de Arheologie Clasică și al Academiei Române, Accademia di Romania din Roma, în colaborare cu Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași – Facultatea de Istorie, Universitatea din București – Facultatea de Istorie, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca – Facultatea de Istorie-Filosofie, Università di Roma La Sapienza, Università di Vienna, l'Associazione Italiana di Studi di Storia dell'Europa Centrale e Orientale a organizat cea de-a VI-a ediție a conferinței internaționale *Romanitatea Orientală și Italia din Antichitate până în secolul XX*, care s-a desfășurat în perioada 16–17 octombrie 2024, în sala monumentală a Bibliotecii Școlii Române din Roma. Conferința a fost deschisă de prof. dr. Rudolf Dinu (director Accademia di Romania din Roma), prof. Lucrețiu Mihailescu-Bîrliba (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași) și prof. Ioan-Carol Opriș (Universitatea din București). La eveniment au participat: Gian Luca Gregori (Sapienza Università di Roma), Chiara Cenati (Universitatea din Viena), Livio Zerbini (Università di Ferrara), Lucrețiu Mihailescu-Bîrliba (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași), Ivo Topalilo (Academia Bulgară de Științe), Iulia Dumitrache (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași, bursier „Vasile Pârvan" 2024 și responsabil bibliotecă Accademia di Romania in Roma), Roxana-Gabriela Curcă (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași), Iulian Moga (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași), Petronel Zahariuc (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași), Sorin Grigoruță (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași), Augustin Guriță (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași), Ana Honcu (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași / Universitatea din București), Ioan C. Opriș (Universitatea din București), Iulia Iliescu (Universitatea din București), Rada Varga (Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca) și Cristina Codarcea (Institutul de Studii Sud-Est Europene, bursier „Vasile Pârvan" 2024).

Pe parcursul lucrărilor s-a putut remarca o convergență sau compatibilitate tematică între comunicări și interese științifice, dar și faptul că tocmai în diversitatea prezentărilor rezidă perspectiva interdisciplinară, de analiză sistematică a paradigmei propuse. Conferința s-a bucurat de aprecierea unanimă a celor prezenți, dat fiind că a oferit un cât se poate de util cadru de informare și de dezbatere științifică. Manifestarea este deja un reper important în activitatea academică a ARR, prezintă interes pentru comunitatea de istorici și arheologi atât din România, cât și din Italia și ne propunem continuarea acesteia cu frecvență anuală.

6 noiembrie 2024**/** Conferința *Război și societate în Europa Central-Răsăriteană, secolele XIX–XXI. Perspective italo-române*. Organizată în colaborare cu Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga" – Academia Română, Institutul de Istorie „A.D. Xenopol" – Academia Română, filiala Iași, Universitatea LUMSSA, Universitatea Roma Tre, Universitatea din Perugia, Istituto per la Storia del Risorgimento Italiano, Associazione Italiana di Studi di Storia dell' Europa Centrale e Orientale (AISSECO) și Associazione Italiana di Storia del Sud-Est dell'Europa (AISSEE), conferința organizată la sediul reprezentanței i-a avut ca invitați pe Andrea Ciampani (Universitatea LUMSSA), Francesco Guida (Universitatea Roma Tre), Antonio D'Alessandri (Universitatea Roma Tre), Alberto Basciani

(Universitatea Roma Tre), Emanuela Costantini (Universitatea din Perugia), Antonio Ricci, Patrizio Trequattrini (Universitatea „Babeș-Bolyai"din Cluj-Napoca), Raluca Tomi (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga"), Ion Cârja (Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca), Bogdan Ceobanu (Universitatea „ Alexandru Ioan Cuza" din Iași), Adrian Vițalaru (Universitatea „ Alexandru Ioan Cuza" din Iași) și Remus Tanasă (Institutul de Istorie „A.D. Xenopol" – Academia Română, filiala Iași).

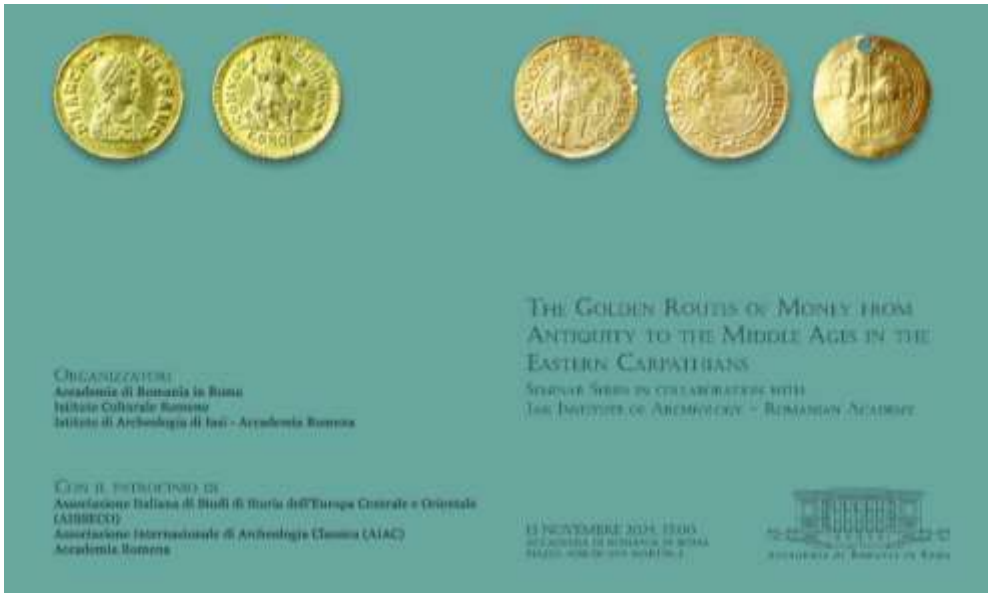
Odată cu atacarea Ucrainei de către armatele Federației Ruse, în 24 februarie 2022, războiul a revenit în Europa. Este o stare de fapt în plină desfășurare, cu care europenii nu s-a mai întâlnit de opt decenii și care a reactivat acum, la început de secol XXI, tehnicile și metodele războiului clasic, cu întreg grotescul și dramele sale, pe care Europa civilizată le credea demult apuse. Pe lângă decidenții politici din statele aflate în proximitatea conflictului și respectiv țările NATO, interesate cu prioritate de impactul imediat, durata și consecințele pe termen lung ale acestui război devastator, reflecția intelectuală încearcă în egală măsură să explice cauzalitatea conflictului și relația sub aspect geopolitic și civilizațional dintre Rusia și Europa, de-a lungul timpului. Pornind de la aceste premise generale, inițiatorii conferinței și-au propus să ofere dintr-o perspectivă dublă, românească și italiană, câteva reflecții asupra problematicii războiului pe durata secolelor XIX–XXI.

CONFERINȚE INDIVIDUALE

***4 iunie 2024**| Românii, italienii și Imperiul habsburgic/Austro-Ungar – între loialitate dinastică și identitate națională (a doua jumătate a sec. XIX și începutul sec. XX)*. Accademia di Romania din Roma a organizat în data de 4 iunie 2024, la sediul Școlii, conferința „Românii, italienii și Imperiul habsburgic/Austro-Ungar – între loialitate dinastică și identitate națională (a doua jumătate a sec. XIX și începutul sec. XX)", susținută de conf. univ. dr. Ion Cârja. Anul 2024 a fost un an dedicat unui personaj important pentru identitatea și memoria colectivă românească, Avram Iancu, conducător al Revoluției române de la 1848 din Transilvania, de la a cărui naștere s-au împlinit două secole. În prelungirea unei strategii impuse în mișcarea națională a românilor ardeleni în veacul al XVIII-lea, petiționarismul legalist, fundamentat pe încrederea în „bunătatea" și deschiderea Vienei față de naționalități, Avram Iancu a fost un personaj care a trăit din plin speranțele și deziluziile loialismului dinastic. Această abordare, cunoscută în istoriografie ca „patriotism dinastic" sau „loialism", a fost comună pentru toate naționalitățile din Imperiul habsburgic (transformat în 1867 în monarhie austro-ungară) și a cunoscut în timp un fenomen de eroziune și degradare, practic naționalitățile se vor îndepărta tot mai mult de imperiu și se vor ralia tot mai consistent propriilor obiective și proiecte naționale, culminând cu perioada Primului Război Mondial, când are loc prăbușirea loialității pentru imperiu la majoritatea popoarelor din monarhia dunăreană. Conferința a fost susținută de conf. univ. dr. Ion Cârja de la Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, care a prezentat publicului un studiu comparativ între românii și italienii din Imperiul austro-ungar, pentru a arăta cum s-au poziționat între loialitatea pentru imperiu și loialitatea pentru propria națiune, cu asumarea unor proiecte politice majore,

fundamentate pe cele două atitudini și trăsături de mentalitate. Conferința a fost dedicată și Tratatului de Pace de la Trianon, care a legitimizat alegerile din 1918 ale poporului român de a se uni într-un singur stat recunoscut internațional. La eveniment au participat: prof. pr. Gabriel Vasile Buboi, rector al Colegiului Pontifical Pio Romeno de la Roma, prof. Alberto Basciani și prof. Antonio D'Alessandri de la Universitatea Roma Tre, jurnaliști, studenți și cercetători, precum și bursierii „Vasile Pârvan" de la Accademia di Romania din Roma. Conferința a fost deschisă de prof. Rudolf Dinu, director al *Accademia di Romania in Roma*.

***13 noiembrie 2024*/** Conferința *The Golden Routes of Money from Antiquity to the Middle Ages in the Eastern Carpathians* – susținută de dr. Lucian Munteanu și de drd. Andrei Baltag, cercetători la Institutul de Arheologie din Iași, al Academiei Române, foști bursieri „Vasile Pârvan" ai Școlii Române din Roma. Organizat în colaborare cu Institutul de Arheologie din Iași – Academia Română, filiala Iași, Associazione Italiana di Studi di Storia dell'Europa Centrale e Orientale (AISSECO) și Associazione Italiana di Storia del Sud-Est dell'Europa (AISSEE), evenimentul s-a propus ca un seminar extins de numismatică și a deschis seria unor seminarii organizate în comun între reprezentanță și Institutul de Arheologie din Iași, fiind un exemplu de bune practici academice al celor două instituții partenere.

Conferința a fost deschisă de prof. Rudolf Dinu, director al *Accademia di Romania in Roma*. Proiectul a fost defalcat pe două părți, cu o durată aproximativă de două ore (o oră/prezentare). Cele două expuneri – *Greeks, Romans and Barbarians. Gold coins discovered in the area between the Carpathians and the Dniester* (dr. Lucian Munteanu) și *Power and Trade Competitors. Gold Coins uncovered in the lands of the Principality of Moldova* (drd. Andrei Baltag) – sub forma unor prelegeri extinse, au avut ca scop diseminarea descoperirilor monetare din aur, pe o perioadă considerabilă de timp, din Antichitate și până în zorii modernității (sec. IV î.Hr. – XVIII d.Hr.).

Spațiul geografic aferent este zona carpato-nistreană (regiunea istorică a Moldovei), care prezintă un interes ridicat la nivelul cercetării numismatice europene. Cu ajutorul monedelor din aur, din tezaure, descoperiri izolate, complexe arheologice sau colecții publice și private se pot surprinde o serie de probleme istorice importante pentru cercetarea științifică de specialitate (relațiile dintre lumea romană și Barbaricum; traseele comerciale și concurența economică dintre Republica Venețiană și cea Genoveză). Evenimentul a fost promovat pe website-ul Accademia di Romania din Roma și al Institutului Cultural Român, pe pagina de Facebook Accademia di Romania din Roma și s-a bucurat de prezența bursierilor „Vasile Pârvan" și a altor oaspeți. Înregistrările prelegerilor vor fi postate pe canalul YouTube al Accademia di Romania din Roma, în următoarele zile.

PUBLICAȚII SPECIALE ȘI PERIODICE
ALE ȘCOLII ROMÂNE DIN ROMA, 2024

Octombrie 2024 / Anuarul *Accademia di Romania in Roma*, serie nouă, volumul XXIV/2022 și volumul XXV/2023, editate de echipa Școlii Române la Roma (director Rudolf Dinu, referent dr. Anca Kiss și bibliotecar dr. Iulia Dumitrache) au apărut în octombrie 2024, cu finanțare ICR, în tiraj de 150 ex., grație unei buna colaborării între Editura ICR și Editura Academiei Române.

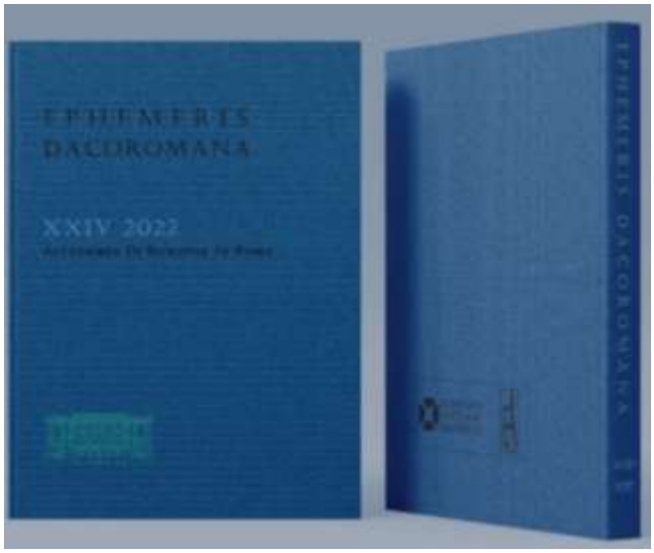
Volumul XXIV (156 p., ISSN 1582–1854) cuprinde comunicări prezentate în cadrul simpozionului „La Romanità Orientale e l'Italia, dall'antichità fino al XX secolo" (ed. a IV-a), Roma, Biblioteca ARR, organizat de Accademia di Romania in Roma în zilele de 2–3 noiembrie 2022, precum și studiile bursierilor „Vasile Pârvan"

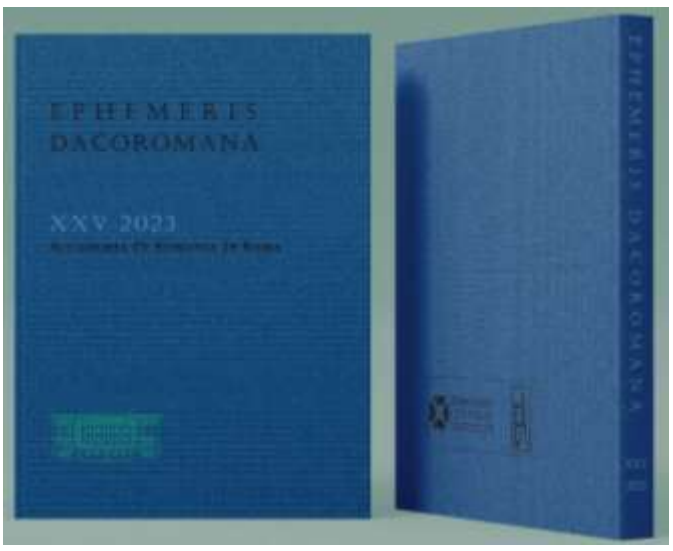
din domeniile arheologie, istorie, istoria artei. Volumul XXIV este disponibil și în format digital, în regim *open acces*, pe site-ul ARR.

https://accadromania.it/EPHEMERIS%20DACOROMANA/Ephemeris%20Dacoromana%20XXIV,%202022.pdf

Volumul XXV/2023 (182 p., ISSN 1582–1854) al publicației Școlii cuprinde comunicări prezentate în cadrul simpozionului internațional „Romanitatea Orientală și Italia din Antichitate până în secolul XX" (ed. a V-a), Roma, Biblioteca ARR, organizat de Accademia di Romania in Roma în zilele de 18–19 octombrie 2023, precum și studiile bursierilor „Vasile Pârvan" din seria 2023, în domeniile arheologie, istorie, arhitectură. Volumul XXV este disponibil și în format digital, în regim *open acces*, pe site-ul ARR.

https://accadromania.it/EPHEMERIS%20DACOROMANA/EDXXV2023.pdf

BIBLIOTECA ȘCOLII ROMÂNE DIN ROMA

Biblioteca de la *Accademia di Romania* este, cu aproape 40 000 de volume, una dintre cele mai mari biblioteci românești din străinătate. Împărțite în circa 20 de domenii şi subdomenii, între care arheologie și istorie clasică, istorie, istoria artei, arhitectură, artă, literatură română, literatură universală, memorialistică, muzică, religie, filosofie, folclor, critică literară, teatru, turism şi medicină, volumele sunt în cea mai mare parte în limba română şi italiană, dar şi în engleză, franceză şi germană, rusă, bulgară şi sârbo-croată. Biblioteca ARR este frecventată în principal de către bursierii școlilor străine din Roma, de către studenții Universităților „La Sapienza" și Roma TRE şi de către cercetătorii italieni şi străini interesați de realitățile culturale ale Europei orientale, dar şi de către unii membri ai comunității de români din Lazio.

Din nefericire, în lipsa fonduri pentru achiziția de cărți, creșterea colecțiilor se face numai cu publicațiile donate ori prin schimburi cu alte academii și institute străine din Roma (pentru anuarul „Ephemeris Dacoromana") și prin donații de la instituții publice și de la persoane private.

Între aspectele negative, trebuie amintit și acela privind catalogarea incompletă a fondului de carte. Niciunul dintre cei 13 bibliotecari numiți de MAE în postul de la ARR în ultimii aproximativ 30 de ani nu a reușit să completeze catalogarea fondului de carte și, cu atât mai puțin, unificarea și digitalizarea catalogului de publicații. Între cele 29 de Academii străine membre ale Uniunii Internaţionale a Institutelor de Arheologie, Istorie şi Istoria Artelor din Roma, ARR este singura Școală care nu are un catalog digitalizat al Bibliotecii, integrat în rețeaua electronică comună URBIS, care leagă toate celelalte biblioteci.

Postul de bibliotecar a fost ocupat începând cu data de 1 august 2024 (prin detașarea doamnei dr. Iulia Dumitrache, cercetător științific gr. II la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) și, astfel, biblioteca ARR s-a redeschis pentru publicul specializat din afara Școlii. Doamna dr. Dumitrache a reluat catalogarea fondului de carte, inclusiv în platforma online disponibilă pe site-ul Școlii (https://www.accadromania.it/biblioteca_it.htm)

CURSURILE DE LIMBĂ ROMÂNĂ ŞI DE CIVILIZAȚIE ROMÂNEASCĂ ORGANIZATE LA SEDIUL ARR

Cursurile de limbă română şi de civilizație românească au o tradiție de peste 17 ani la *Accademia di Romania in Roma*, probabil cel dintâi institut cultural românesc din străinătate care a organizat consecvent asemenea cursuri. Tradiția şi situația concretă din Italia, unde româna a devenit a doua limbă vorbită, asigură participarea foarte numeroasă a italienilor la acest curs. La cele două module (începători şi avansaţi) cursanţii se recrutează din cele mai diverse medii: medici, studenți, profesori etc. Cursurile de limba şi literatura română, cu durată anuală, au fost predate și în anii 2022–2024, în prezență sau în format on-line, de către dna. lector univ. dr. Nicoleta Nește, titularul lectoratului de limbă și literatură română de la Universitatea „La Sapienza” din Roma. În anul 2022 cursurile au fost frecventate de un număr de peste 78 de cursanți. În anul 2023 cursurile au avut un număr de circa 73 de cursanți înscriși, împărțiți pe nivelul A1 și B1. În anul 2024, semestrul I, cursurile au fost frecventate de un număr de circa 50 de cursanți, împărțiți pe nivelul A1 și B1.

Rudolf Dinu